

Västra Götalandsregionen

Vänersborg 2010-06-14

Möjligheternas Västra Götaland

Gratis tandvård upp till 25 år

Innehållsförteckning

Tandstatus en hälsofråga	3
Skillnaderna i tandhälsa har tydliga socioekonomiska bakgrundsfaktorer	3
Fri barn- och ungdomstandvård i Västra Götalandsregionen	4
Regeringens tandvårdscheck ett fiasko.....	6
Socialdemokraterna i Västra Götalandsregionen vill:.....	7

Tandstatus en hälsofråga

Många unga vuxna har dåliga tänder, därför förlängdes den fria barn- och ungdomstandvården i Västra Götaland. Det har inneburit att fler har god munhälsa. Vi vill gå vidare och förlänga den fria barn- och ungdomstandvården upp till 25 år.¹

Västra Götalandsregionen är det enda landstinget i Sverige som har förlängt den fria tandvården. Idag är den fri upp till 22 år istället för 19 år som i övriga landsting. Reformen som infördes 2008 har varit mycket framgångsrikt. Kopplat till Frisk tandvårdskonceptet har det gett en betydligt större andel ungdomar som fortsätter att besöka tandvården efter det att den fria tandvården upphör. Det ger en bättre tandhälsa.

I Västra Götalandsregionen har alla ungdomar upp till 22 år möjlighet till fri tandvård. Det är ett framgångsrikt koncept. Det ger unga vuxna en möjlighet att bibehålla kontakten med sin tandläkare i en period med studier, där många unga flyttar och utgifter för tandläkarbesök prioriteras bort.

I Socialstyrelsens folkhälsorapport 2009 konstaterades att ”Många ungdomar som lämnat den avgiftsfria barntandvården söker inte tandvård i förebyggande syfte, utan först när de har besvär.”²

Vetskapen och tryggheten att man fritt kan gå till tandläkaren även när ekonomin är ansträngd underlättar för de unga att fortsätta gå till tandläkaren och därigenom grundläggs en god munhälsa för resten av livet.

Vi vill ge fler unga en bättre tandstatus. Därför vill vi förlänga den fria ungdomstandvården från upp till 22 år till 25 år i Västra Götalandsregionen

Skillnaderna i tandhälsa har tydliga socioekonomiska bakgrundsfaktorer

Det är välkänt att skillnader i tandhälsa varierar utifrån geografiska områden och bygger på socioekonomiska orsaker. Socialdemokraterna har under flera år betonat detta faktum i Västra Götalandsregionens budgetar och genom aktiva satsningar från Folktandvården. Genom en mer rättvis fördelning av ekonomiska resurser kan folktandvården rikta insatser på för mer prevention och ökad fokus på vårdtunga områden. I det arbetet är en fördjupad samverkan med skolan som hälsofrämjande arena oerhört viktig.

Sedan 2009 har Västra Götalandsregionen tillfört 7,5 miljoner kronor till de tandvårdskliniker där behoven är som störst. På dessa kliniker har barnen sämst tandhälsa, mest karies och flest barn och ungdomar som inte hörsammar

¹ Möjligheternas Västra Götaland – Handlingsprogram för Socialdemokraterna i Västra Götalandsregionen 2011-2014

² Folkhälsorapport 2009, Socialstyrelsen <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2009/2009-126-71>

Folktandvårdens kallelse till undersökning och behandling. De flesta av dessa kliniker finns i nordöstra Göteborg men problemet finns på flera kliniker i både landsbygd och storstad. Genom det riktade stödet finns ökade möjligheter att genomföra uppsökande verksamhet i skolan såsom flourlackning och förebyggande insatser som inplastning av tänder och fler behandlingar.

I Västra Götalandsregionens budget för 2011 tillförs ytterligare 10 miljoner, vilket innebär att totalt 17,5 miljoner kronor kommer att fördelas till de barn och ungdomar på de kliniker som har störst behov av tandvård. Det möjliggör för fler barn och unga i och utanför nuvarande kliniker att få ett ökat stöd till god mun- och tandhälsa samt bättre tillgång till behandling.

I vissa områden i Västra Götaland finns det stora grupper av barn och unga som inte kommer till tandläkaren trots flera kallelser. För att få fler barn att komma till tandvården och behålla en långvarig kontakt vill vi tillföra mer resurser utifrån en rättvis fördelning för att minska skillnader i tandhälsa mellan olika geografiska områden och socioekonomiska grupper.

Att många ungdomar väljer bort tandläkarbesök har ofta en ekonomisk orsak. Ungdomsstyrelsens rapport Ung idag 2010 visar att under den senaste mandatperioden har andelen unga som lever på försörjningsstöd ökat och den ekonomiska utsattheten är stor. Arbetslösheten för unga har under flera år varit hög och risken finns att många unga hamnar i långvarig arbetslöshet. Det riskerar att allt fler ungdomar prioriterar bort sin tandhälsa av ekonomiska skäl. Det är en utveckling som Socialdemokraterna inte kan acceptera. En förlängning av den fria barn- och ungdomstandvården bidrar till att minska ungdomars hälsoklyftor.

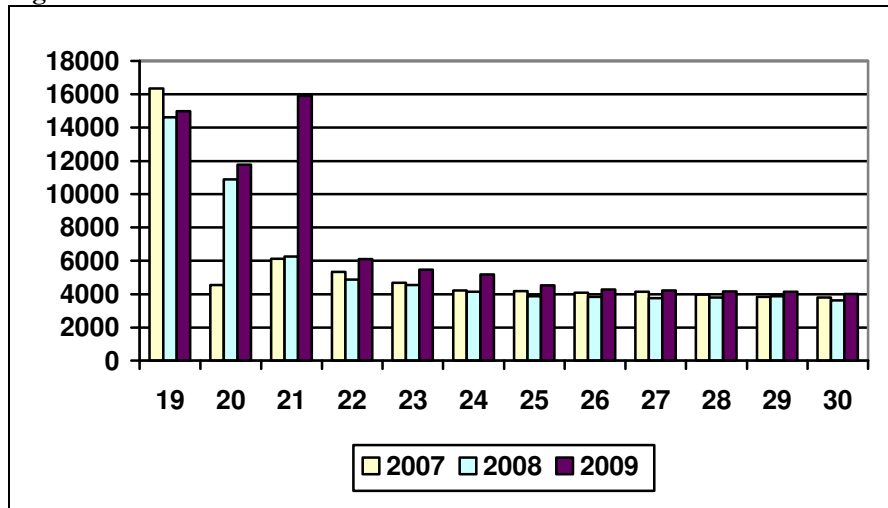
Fri barn- och ungdomstandvård i Västra Götalandsregionen

Den här reformen är Västra Götalandsregionen ensam om. Socialdemokraterna har drivit frågan under några år och tillsammans med majoriteten fattade vi beslut om att finansiera en utökning från 19 till och med 21 år med start år 2008. Reformen är billig i relation till resultatet. Totalt har drygt 40 mkr avsatts för förlängningen.

Västra Götalandsregionens erfarenheter efter förlängningen av den fria barn- och ungdomstandvården visar att fler går till tandläkaren när den är gratis. För 2009 går det också att se ett tydligt trendbrott när det antalet undersökta efter det att den fria tandvården upphört.

Figur 1 Antal undersökta 19-30 år 2007-2009 Västra Götaland³

En årsgrupp består av cirka 20.000 personer som varje år kallas till tandvården. 90 procent hörsammar denna kallelse när den är gratis efter 19 års ålder. Det skapar på sikt en bättre mun- och tandhälsa och en ökad förståelse att bibehålla en fortsatt kontakt med tandvården. Möjligheten ökar också att fånga upp ungdomarna inom regionens Frisk tandvård.

Frisk tandvård – en naturlig fortsättning av den fria tandvården

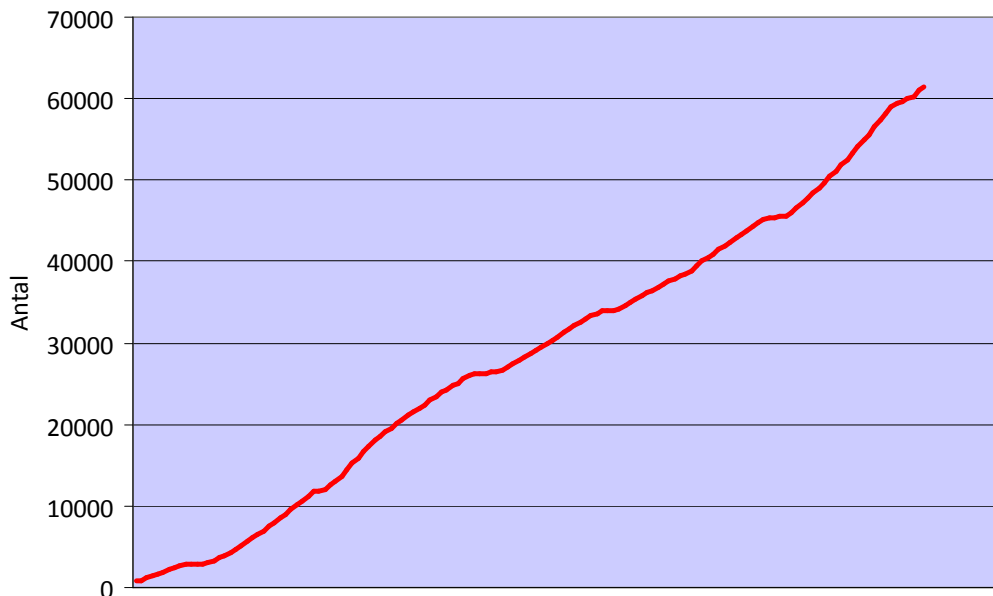
När de unga tecknar ett Frisk tandvårdsavtal, innebär det att man får en plan för egen friskvård samt en ekonomisk möjlighet att bibehålla en god munhälsa hela livet. Frisk tandvård är det främsta alternativet när det gäller att erbjuda en regelbunden tandvård för vuxna och därigenom skapa en effektiv tandvård med betoning på hälsofrämjande insatser och egenvård.

Idag tecknar cirka 20 procent av ungdomarna ett avtal med Folktandvården om Frisk tandvård. Folktandvårdens målsättning är att minst 50 procent ur varje årsgrupp ska teckna ett avtal om fortsatt kontakt med tandvården till en låg månatlig kostnad.

³ Folktandvården Västra Götalandsregionen (web-diver vgr)

Figur 2 volym friskvårdsavtal totalt vecka 19/2007 - 04/2010⁴

Diagrammet ovan visar framgången med Västra Götalandsregionen frisktvårdskoncept. Den förlängda fria tandvården upp till 22 år i kombination med uppdraget att erbjuda frisktvård innebär ett större antal som regelbundet får tandvård och på sikt bättre hälsa.

Västra Götalandsregionens modell för Frisktvård ligger till grund för den nu genomförda nationella modellen. Vi vill att Västra Götalandsregionens modell för den förlängda fria barn- och ungdomsttvården ska bli en nationell modell.

Socialdemokraterna har under flera år drivit frågan om att Frisktvård ska utvecklas och erbjudas vid samtliga allmänttvårdskliniker.

Regeringens tandtvårdscheck ett fiasko

Den tandtvårdsreform som började gälla från 1 juni 2008 är ett misslyckande. Regeringen hänvisar till att den så kallade tandtvårdschecken på 300 kronor innebär möjligheter för unga att vartannat år besöka tandläkaren eller att högkostnadsskyddet börjar vid 3000 kronor. Samtidigt erkänner man att det är ett fiasko att ingen känner till tandtvårdschecken.⁵

När man år 2004 frågade 20-24-åringar om de varit hos tandläkaren det senaste året var det 53 procent som svarade ja. Tidigare i år gjordes en enkätundersökning bland 20-29 åringar

⁴

⁵ Gustaf Andersson (C), Debattartikel Aftonbladet 2010-02-16
<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/samhalle/article6614984.ab>

om de nyligen varit hos en tand- läkare och gjort något som omfattas av tandvårdsstödet. Då var det bara 38 procent som svarade ja.⁶

En trolig förklaring till misslyckandet är att checker i den här varianten är svåra att begripa sig på. Systemet är krångligt och byråkratiskt.

Inte heller ambitionen att sälja ut den offentliga Folktandvården bidrar till att hjälpa och stödja ungdomars möjlighet till bättre tandhälsa. Sammantaget innebär den borgerliga tandvårdspolitiken att både tandhälsan och den ekonomiska situationen för ungdomar blir svårare om man inte bor i Västra Götaland. Det som den borgerliga regeringen försökt uppnå med tandvårdschecken och som har misslyckats har Västra Götalandsregionen lyckats med genom en förlängning av den fria- barn och ungdomstandvården.

Socialdemokraterna i Västra Götalandsregionen vill

- Förlänga den fria ungdomstandvården från upp till 22 år till 25 år i Västra Götalandsregionen
- Att Västra Götalandsregionens modell för den förlängda fria barn- och ungdomstandvården ska bli en nationell modell.
- Genomföra en rättvis fördelning av ekonomiska resurser för att minska skillnader i tandhälsa mellan olika geografiska områden och socioekonomiska grupper.

---

⁶ Svenska Dagbladet 2009-11-23 http://www.svd.se/nyheter/inrikes/unga-valjer-bort-tandvard_3838055.svd

